

Prologus

Incepit exposito plogi fm Britonē i Hieremiam propheta.

Jeremias propheta tecum. Ista plogis diriguntur hieronim⁹ ad paulā et euangelium. ad quatuor instan-

tiā trāstulit librum istū. Dividit ac iste plogus

in quinqꝫ pnculas in quaꝫ prima dicitur qꝫ lice-

ste propheta ceteris p-

phetais simplicior vi-

deat in vobis. mī i sen-

sib⁹ ē dñs. mī i sen-

tiā dicitur hiero-

remias p-

pheta tecum secunda

pte simplicitatis h-

ratione assignata. in q-

euꝫ multipliciter com-

mēdat. et ista p̄ inci-

pit ibi. Porro simili-

citas eloqu⁹ tecum. qꝫ co-

mēdat a trib⁹. primo

a dignitate. ibi. Taz-

cerdos ex sacerdotiis

b⁹. scđo a prīilegio

ḡ. ibi. Et in matris

vetero sanctificari. ter-

cio a star pfectione.

ibi. Virginitate tecum. In-

teria p̄q̄tuor expi-

mōtūr. sc̄. pphete te-

pus. materia locū.

et pphete lamētatiōis

mod⁹. Lep⁹. pphete

expūnifcum dicitur.

Vicinari exorsus est

puer. Pateria. ibi.

Captiuitate vobis at-

qꝫ iudee tecum. Agit em̄ s-

capituitate duar⁹ tri-

bum. Doc⁹ tangitūr

cū dñ. Enī in iuda tūm-

tecum. Lamentatiois mo-

dus rāgitur ab i.

Et cū iudicatis sue ruinās tecum.

Et qꝫ lamētatio metrica scribitur i hebreo. dicit qꝫ fm mē-

suras metri et vobis distingue sinas in latīno. ibi. Quod

nos mēsure metri tecum. qn q̄ta rāgitur mod⁹ agēdi in lib-

ro isto cū dñ. Preterea ordine visionis tecum. Utmo dicit

qꝫ qꝫ libry Baruch omiserat. cunqꝫ libry istū ad petitōis

ear⁹ trāstulerat corra se emulos puocabat quos silendo

copescere reciūs erat. ibi. libry baruch tecum. Ita satis pla-

na ē. b Rūsticior. a. simplicior. et huic expositioni co-

cordat ita sequēs. f. Porro simplicitas eloqu⁹. Aliqꝫ tas-

mē exponit. b Rūsticior. i. rūdior. qꝫ nō plāno ser-

c. qꝫ sensi. Mone loquitur sic Elaias h̄ sub figuris. bus par e. qꝫ cōtra Hieronym⁹ dicitur in glo in principio

Eliae. Nemo me puer. Elaiam breueret posse exponere

cū enīuersa dñi i sacra cōntineat. sed illud nūs legit de

hieremiam. qꝫ nō videſ sensib⁹ ee par Eliae. qn in prin-

cipio Ezechielis dicit gloa hieronymi. Ezechielis diffi-

cultatē hebreoz mōstrat traditio. nisi em̄ quis apd eos

sacerdotalis mīsterij dignitatē. i. xx. annos impluerit.

Nec principia genēeos nec cantica canticorum. nec ex-

ordiūm Ezechielis. vel finem legere permittitur. vt ad

plenam sententiam et mysticos intellectus plenū. bu-

mane nature tempus accedat. sed hoc nūs de

hieremia legitur quomodo ergo dicitur sensibus par. Re-

spondeo par sensibus dicitur. qꝫ vitrob⁹ de christo et

de captiuitate duar⁹ tribūm prophētatur. stl⁹ tamē

v Anathōtēs. id ē pfundior in alijs innenit. de anathōtē. f. Viciū. s. anathōtē. e. Est vobis ho- g. Sanci (die viles trib⁹) mīlab⁹. i. trib⁹ mīlariibus. ficiatis. vnde h̄iere. Inteḡ ex̄es de ventre sancti cam te. quoē de alijs no legitur. h. Virginitate sua euāgelicuz vir. s. euās gelica perfectione p-

i. Christi eccl̄itum. desū dedicans. i. co- pulans. per hoc enīz q̄ sub lege feruabat virginitatem in sacerdotio. p̄cedebat in se contiuentie pfectiōnem que doceatur in euāngelio. Signant autem dicunt christi eccl̄ie dedicans. id ē isepavuit per fidē adhērens.

b. Vaticinari. i. pphētare. i. Exorsus est. i. incep- pit. ordo diris ordi- nis sum. v. exorsus su. dicitur telam pone- re. et qm̄a qui telam ponit tunc eam inci- pit. ideo ordini poni- tur pro incipere. et co- ponunt exordior. v. ex- orsus.

m. Tueri h̄iere. i. Ec- ce nescio loqui quia puer ego sum. tē.

n. Urbis hierusalem

atqꝫ iudee. i. duar⁹ tri-

o. Ocul' car' binum,

h̄iere. i. iudee. i. iudee.

Doqꝫ p̄derat capti-

uitate hierusalem et

translationē populūn babylonēm legitur q̄ nabuch- rex babylonis p̄cepit napusardan vt tolleret hieremiam et in ihil māll ei faceret. Sed quare non prophetizat de captiuitate decem tribūm sed duarum tūm redit can- sam cum dicit. p. Jam em̄ tecum continuia sic. Non so- lū spiritu revelante sed oculis corporis intutus ē ca- priuitatem duarum tribūm. Jam em̄ decem tribus is- rael assyrii in medos trāstulerant. Ande. u. Regum. vij. Trāstatus est israel de terra sua in assyrios et cere-

ta. q. Jam terras eaurum colonie gentium posside- bant. Colonia dicitur v̄bs vel castīum quod p̄ defē- cūt indigenarū nouis colonis adimplētur. Item co- lonia dicitur agricultura vel cultus religiōis quia ergo indigenis. id est decem tribūb⁹ in assyrios trāstali- ter assyriorū misit gentes de babylōe. et de chūta. et de ahālah. et de emath. et de sepharauim que p̄ filiis israel possederunt samariā. et habitauerunt in v̄bibus eius vnde dicitur hic. t. Colonie gentium. i. gētes colētes i. inhabitatēs v̄bes decem tribūs possidebant terras ear⁹. vel colōie. i. agriculturē. s. Gentium. i. gētes agricul- ture dedit. qꝫ a rege assyriorū misit erant ad colēdā sibi terrā decē tribūū. Possidebant terram eaurum. Vel colonie gentium. Igentes variis cultū religiōis haben- tes qꝫ sicut dñ. u. Reg. xvij. Anna queqꝫ gens fabricata est deum iū. possi. terras eaurum. t. In iuda tūm. i. in

Prologus

dhabus tributo.

v Et i beniamin. s. bieſlin. qz in ſorte beia min pio fuit hieſlin ſicut dicitur e ſupra circa finē plogi in hiere.

x Quatuor. mias,

plici plaut vel diſtin-

tū alphabeto illis ex-

poſitū eſt ſupra i epi-

ſtola ad paulini.

! Ob ſic qduplicet

z Nos. (alphabeta in translatione nra.

z Dicitur metri vbi buſq; reddidimus. i. iuxta mēſuras metri et versuū qz hz in hebraeo diſtrīm in latino. qz diſtrīmū ſunt fini dictas menſuras. metrice eſcribuntur in hebraeo. et ſub certis clauſulariū mensuris diſtrīmuntur in latino.

a Ad priuā fidē. Id ē iuxta hebraicā ve- ritatē cui fides d3 ad hiberi.

b Pretermisim. qz nō eſt de canone. ſed poſtmodū trſſat fu- ri de greco in latiniſ. uita vulgata editio- ne in q uiuenit eſt.

c P̄ſtolat̄es. i. ex- p̄c̄tates. v̄ſus. P̄ſtoloꝝ expt̄o p̄ſtoloꝝ h̄ere dico. Paula fu- ſit qdam matrona ro- mana cuius filia fuit eustochiū. de qb̄ inuenies ſatis ſupra in p̄- logo ſup iouie verius finem.

d Leter. pro ſed.

e Reciſtuerat ad

cōpendiu. had abbre-

uiationem.

f Hali. ritadi in a- lijs. s. in emulis meis r̄i nō dicit recti ab ſalate. qz addit. Ad co- pendiuꝝ mali ponere modū. i. finem.

g Furor. i. de reatiō-

g. Furor. qz qſi fur- būdi detrahūt mihi. cetera plana ſunt.

Explicit qſiſcunq; expositio illiꝝ plogi.

em: i in beniamin ppheta- uit: et ciuitat̄ ſue ruinas qz diſtrīplici planis ſic alphabeto quod nos mēſure metri verſibusq; reddidim. Pre- terea ordineꝝ viſionum qui apud grecos et latinos omni- nō confuſus eſt ad priuā fidē corrixiſmus. Li- brū autem Mattheū noram eiū: qui apud hebreos nec legitur nec ſhabet p̄termi- ſimus. pro his omnib⁹ ma- ledicta ab emulis p̄ſtola- tes. quib⁹ me necesse ē per ſingula opuſcula reſponde- re. Et hoc p̄tior. quia vos cogitiſ. Ceterū ad cōpen- dium mali rectius fuerat modum furor. eoruꝝ ſilencio meo ponere qz quotidie noui aliquid ſcriptitatem iuividorum iuſticiam p̄uo- care.

Item aliſus prologus in eundem.

Dachim filius iouie cui ter- tiodecimo anno prophetare orſus ēbie- remias. ſub q et Olda muliet pphetauit: ipse eſt qui alio nomie appella- latur Eliachim: et regnauit ſup tribum Iuda et hie- ſalem annis vndeциm. Qui ſuccedit in regnuꝝ filii ioa- chim cognomento Jeconias: i. tertio mense regni eiꝝ die decima captus a du- cibus Nabuchodonosor. du- catus eſt in babylonem: et in loco eius coſtitutus eſt Se- dechias filius iouie patru- us eius cuius anno vndeциmo hieſlin capta atq; ſub- uerta eſt. Nemo igitur pu- get eundem in Daniel p̄in

cipio Joachim qui in Eze- chiel exordio ioachim lctv- bitur. Ille extremaſ ſyllas ham. chm habet. ille chm. et ob hanc cauſam in euāge- lo ſim Mattheū yna videt deſteſ generatio. quia ſecunda teſteſedecas in ioachim deſinat filium iouie. et teſte- tia incipit a Joachim a filio Joachim. Quod ignorāſ porphyrius calumniam inſtruīt ecclieſ ſuā oſtendēſ imperiālē: dum euāgelē ſtam Mattheū arguere niſ titur falſeſtar. Quodq; tra- ditum ſcribi ioachim mon- ſtrat nō aduersatioꝝ fortu- dinis fuſſe victoriā: ſed domini voluntatiſ.

Incipit argumentus in eundem.

D Jeremias ang- thotices. qui eſt vicus ſib⁹ a bieſolymis di- ſtant milibus a- pud taphnas i. egypto a po- pulo lapidibus obrutus oc- cubuit. Jacer vero in eo lo- co ſepult⁹: quo duduꝝ pha- rao rex habitauerat. Et qz niſ postulatione ſua defu- gatis ab eodeꝝ loco ſerpen- tibus egyptios a tactu aspi- dum facit eſſe ſecuros: ma- gna eum ibi religione egyptij venerantur.

Explicit argumentus.

Prologus

Postilla fratri Nicolai de lyra sup hieremiam incipit feliciter, adiunctis additionibus dñi Pauli episcopi Burgeni, et replicis Datiplie dorung ordinis minorum.

Dicitur prophetā in gentib⁹ dedi te. Verbū p̄p̄o, sūrū lēnib⁹ Diere, i.ca. et dictus fuit sibi a dñō, in quo p̄sit notari q̄tuo cause hui⁹ libri Hieremie q̄d habem⁹ p̄manib⁹ exponendū, r̄idetur causa efficiēs, materialis, formalis, et finalis. Causa vō efficiens duplex est. Una principalis, s.d. reuelans dñm in h⁹ libro p̄tentia. Vō instrumentalis, s.lanc⁹ Hieremias, q̄ sp̄us sancto dictante scripsit libry istum. Et hec duplex cā efficiens norat cū dñ. Dedi te ita q̄ i sup̄ posito hui⁹ verbi dedi. q̄d est et ipse dñ exprimit cā efficiens principalis. In h⁹ aut̄ p̄nole te, causa efficiens instrumentalis. Et de etraq̄ p̄t accipi illud q̄d scribit̄ Zecchie lis, iii. Fili hominis speculator⁹ dedi te domini israel. Ad h⁹ enī p̄nōl⁹ speculator⁹ in excilio ut a longe speculet̄, et q̄ videtur fideliter annūt̄. Et sic fecit hieremias, et statim videbit̄ in qđā generali, et plenī in p̄secutō libri. Causa vō materialis et formalis p̄sit notari in noīe p̄p̄e cuī dñ. Prophetā. Ad cui⁹ intellectū sciendū q̄ p̄ph̄ a fm̄ in interpretatione noīis dñ qđī p̄cul fans, q̄ satur sci denūciat ea, q̄ sunt longinqua a naturali cognitiōe humana, et ista qđā ad p̄is sunt in dupli gradu, q̄ alioq̄ sunt h̄mōi, p̄pter sua etiūtā respectu intellex̄ n̄r̄. Quālmodi sunt diuina ad que se habet intellect⁹ nōster fierat ocul⁹ noctue ad luce solis, n̄. Metaphysice, inter ista vō valde loquitur quā et remota est a cognitione n̄r̄ incarnationis diuine mysteriū, ex creaturis enī p̄t homo deuenire in cognitione p̄me cause que dñ est qđā ad multas ei⁹ p̄dictas et sic physiologi p̄clusūr de dñ plurimas p̄cusiones. Unaliter natura humana p̄le accepta nō excedit cognitione n̄r̄, sed vno natūre vniue et humanae in supposito vbi supra modū trāscedit facultate intellectus humani, mysteriū aut̄ istud denūciavit hieremias p̄ph̄ inter alios valde clare, xiiii.ca. dices. Ecce dies venit dicit dñs et suscitabo dñm germin m̄stib⁹, et regnabit rex, et sapiens erit, et faciet iudicium et iusticiā in terra. In diebus illis salubrū iuda, et israel habitabit̄ p̄fidēter. Et h⁹ est nomine qđ vocabūt̄ enī dñs iussus n̄. Nec est auctoritas q̄ ad lēam de christo dñ fm̄ carni, ad Ro., q̄ hoc aut̄ qđ subdit̄. Et h⁹ est nomine qđ vocabūt̄ enī dñs iuss⁹ nōster, exprimit diuinitas christi dñm, ut mihi videt̄ q̄d in alib⁹ libris veteris testamēti, q̄r̄ vbi habem⁹ dñs, in hebreo habet nomē dñi tetragramon, qđ fm̄ antiquis doctores habebat̄ sic est appropriatū altissimo crederi, et nō licet at ipm̄ nomine de aliō dīcī, p̄t plenī dīcī dñs cōcedente, q̄i ad

locū illū v̄ enīm⁹. Et q̄ hieremias ita clare christi myste riu⁹ denūciavit p̄phetice, potest dici de eo quod scribis tū luce, i. Et tu puer prophetā altissimi vocaberis, quia valde expressis altitudinē sue diuinitat̄. Et hec est materia principalis hui⁹ libri. Unde dicit Ra. sa. sup. x. cap. Zacharie, q̄ r̄miserse p̄phete nō sunt locuti nisi de diebus messie, qđ est intelligentia de p̄ncipali intētione eo: si. q̄ de plurib⁹ alib⁹ sunt locuti. Et fm̄ h⁹ de humānus est, subiectū in oīb⁹ libris p̄phetalib⁹ sicut dñ est humānus in euāgeliis, q̄d p̄phete nūciant futurū euāgeliūste narrat̄ factū. Sicut enī dñ sub rōne absoluta est subiectū in tota sacra scripture, sic est in p̄tib⁹ eius libib⁹ cū sub rōnib⁹ determinatis, et dictū fuit plenī in principio Genesij. H̄ia vō sunt longinqua a cognitiōe humana, p̄pter sue entitatis et veritatis p̄ficiētias, quālmodi sunt futura contingētia dñ. Qđ nō est determinatae r̄itas apud nos, sed est determinata apud eū, et de talib⁹ est p̄pheta fm̄ q̄d Lassiodorus, sup̄ ps. P̄pheta ē diuina inspiratio, rex euētus imobū, veritate denūciāns. De talib⁹ vero erat destructio ciuitatis et templi et captiuitati populi p̄ nabuchō, futura, quā hieremias p̄pheticē denūciavit et scribit̄ in h⁹ libro intantū q̄ voluerit enī p̄pter hoc occidere, fm̄ q̄d dñ infra, xxvi. Iudicis mortis est viro hinc, q̄r̄ p̄pheta uirtus aduersus ciuitatem iulam. Et hec est materia hui⁹ libri secundaria sub noīe prophetē designata. Causa etiā formalis h⁹ libri sub noīe p̄phete designata. Circa quod sciendū q̄ duplex est forma libri, et forma tractat̄, et forma tractādi. Forma vero tractat̄ est divisio libri p̄ capitula, de qua videbit̄ in p̄secutō libri. Forma vero tractādi est modus agendi q̄ modus est p̄pheticus describendo diuinas revelatiōnes hieremie factas, p̄pter quod de ipso potest dici illud quod scribit̄ Job, vi. Haec est vera p̄pheta. Et dñ vere p̄pheta ad differentiā p̄leudo p̄phetaꝝ qui nō p̄phētabat ex diuina inspiratione sicut hieremias, sed aliqui eō: us ex p̄p̄ia fictione p̄pter questū talit̄ ex revelatione demonia q̄ sunt mendaces, p̄pter quod falle erant in plurib⁹ p̄pheticis eō: s. Causa finalis hui⁹ libri est utilitas vniuer salis ecclie que collecta est ex oīb⁹ gentib⁹, et hic sumis notatur enī dñ. in gentib⁹, i. ad utilitatem omnī gentiū, p̄pter quod de ipso potest dici illud Isa. clx. Dedi te in lucem gentiū ut sis salus mea v̄s q̄d ad extremū terre, ut sit v̄bū dñi ad hieremij dicentis. Dedi te in luce gentiū ad illumīnandū eos lumen fidet̄ et claritate mori. Et sis salus mea v̄s q̄d ad extremū terre, et hoc denūciature tū, quia christus est salus gentiū effectus, fm̄ q̄d p̄ ps. lxxij. Operatus est salutē in medio terre, i. in iherusalem, que est in međio climate terre habitabilis in qua operat̄ est salutem humānā p̄ suā passionē benedictiā et resurrectionē et ascēsione in celum, vbi cum patre et spiritu sancto vixit et regnauit in secula seculorum Amen.